הנגשה תרבותית וטיפול ממוקד בסוכרת בקרב יוצאי אתיופיה: מודל "יום מרוכז" במרפאת סכרת אזורית

אינה ריבקין - אחות מומחית לסכרת; **יעקב רובל** - אח סכרת; ד"ר **אינה סוקמנוב**; **אפרת בניטה** - דיאטנית;
ליאת גבריאל לוי - רוקחת קלינית; **חנה מהרט** - מגשרת | **מרפאת סכרת - מרכז רפואי אשדוד**

רקע ומטרות

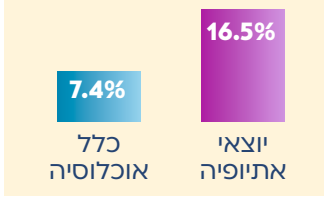
הסיכון לפתח מחלת הסוכרת בקרב יוצאי אתיופיה בישראל גבוהה פי 2.4 בהשוואה לכלל האוכלוסייה היהודית. נכון לשנת 2026, כ-12.8% מבני העדה סובלים מחוסר איזון חמור (HbA1c > 9%) נתון כמעט כפול מהשיעור הכללי. חסמי שפה ותרבות בקרב מטופלים מבוגרים מקשים על ניהול המחלה ומובילים לעלייה של 30% בסיכון לסיבוכים מיקרווסקולריים.

מנהלת אשדוד מתאפיינת במספר ערים עם ריכוז גבוה של אוכלוסייה דוברת אמהרית, ביניהן העיר בעלת אחוז יוצאי אתיופיה הגבוה ביותר בישראל - קריית מלאכי שבה 13.8% יוצאי אתיופיה.

כללית מפעילה תוכנית ייעודית , הכוללת מגשרים דוברי אמהרית בתוך מרפאות עם אחוז גבוהה של יוצאי אתיופיה. נתוני 2025 מצביעים על עלייה של 12% בהיענות לבדיקות בקרב מטופלים שנחשפו לגישור תרבותי.

מטרת הפרויקט הייתה לשפר את האיזון הגליקמי ואת שיעור ביצוע הבדיקות התקופתיות באמצעות הנגשה תרבותית ושפתית. ובנוסף, הענקת מידע ושירותי בריאות ממוקדים לאוכלוסייה המבוגרת מהעדה האתיופית שאינה דוברת עברית.

% הימצאות סכרת בישראל

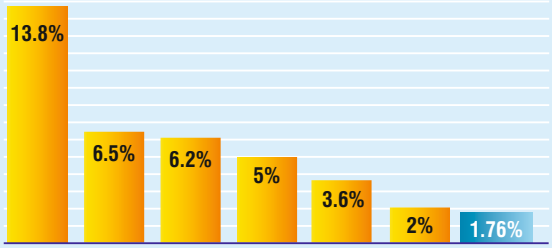
שיטות

במאי 2025 נערך "יום מרוכז" מבוסס מודל "תחנות", במרפאת סוכרת אזורית שבעלת אוכלוסיית דוברי אמהרית רבה.

התהליך לווה על ידי מגשרת ואח דוברי אמהרית שסיפקו תרגום ותיווך תרבותי, בשיתוף צוות תוכנית תיאום טיפול לקשיש (עו"ס מרווחה ואחות) ורוקחת קלינית. המטופלים בליווי משפחותיהם נחשפו לחומרי הדרכה באמהרית ופינת קפה אתיופי מסורתי ליצירת סביבה מוכרת ומזמינה. מטופלים בעלי HbA1c - התחלתי גבוה של 9.2% ומעלה לוו ע"י הצוות במשך כשנה.

בעקבות הצלחת היום המרוכז הוחלט על המשך ביצוע ימים מרוכזים במרפאות נוספות.

אחוז יוצאי אתיופיה בערי מנהלת אשדוד
כ-75% מתוכם רשומים בכללית

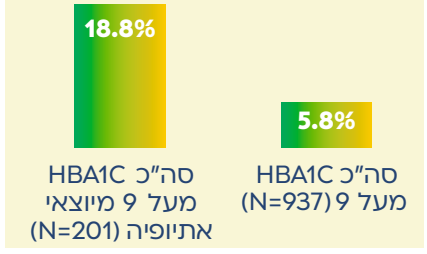

תוצאות

הוזמנו 40 מטופלים עם חוסר איזון חמור (HbA1c > 9%) מתוכם:

- כל המטופלים נבדקו ע"י אח/ות סכרת וקיבלו הדרכה מלאה כולל כף רגל סכרתית
- 50% עברו בנוסף בדיקות פונדוס
- כ-25% מהטופלים עברו גם ייעוץ אצל רופאת סוכרת, דיאטנית ורוקחת קלינית
- אחרי שנה של ליווי צמוד של החולים הלא מאוזנים HbA1c - ממוצע ירד מ 9.2% ל-8.4%

חולי סכרת במנהלת אשדוד

ממוצע של מטופל HBA1C

מסקנות והמלצות

המודל הוכח ככלי אפקטיבי לחיזוק האמון בין המטופל למרפאה ולהגברת המודעות לבריאות.

הנגשה תרבותית ולשונית, הכוללת נוכחות אנשי צוות מהקהילה ושימוש בחומרי הדרכה באמהרית הוכחה כחיונית למיפוי צרכי המטופל ולשיפור השירות המוצע.

הנתונים מצביעים על כך שגישור תרבותי והנגשת מידע מותאמת מעלה את ההיענות לבדיקות המעקב המניעתיות.

מומלץ לאמץ את מודל היום המרוכז ככלי להתערבות ממוקדת באוכלוסיות עם חסמי שפה.

ישנה חשיבות מכרעת להמשכיות הטיפול והמעקב על ידי צוות רב-מקצועי המשלב דוברי שפה, כדי להבטיח שיפור במדדי האיזון לאורך זמן ולצמצם פערים בבריאות.

